

Täysistunto

Tiistai 29.4.2025 klo 14.00—17.21

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annetun lain sekä rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Pohjoismaiden välillä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 28/2025 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 13. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakoh-
tien jälkeen. — Oikeusministeri Meri, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.44 Oikeusministeri Leena Meri (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Tämän esityksen tarkoituksena on tehdä komission aloittaman rikkomusmenettelyn edellyttämät muutokset kansalliseen lainsäädäntöön. Rikkomusmenettely koskee eurooppalaista pidätysmääräystä koskevaa puitepääöstä, joka vuonna 2004 pantiin Suomessa täytäntöön niin sanotulla EU:n luovuttamislainsäädännöllä.

Tässä laissa on kyse rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta, jossa toisessa valtiossa oleva henkilö voidaan luovuttaa pyynnön esittäneeseen valtioon joko syytetoimenpiteitä varten tai vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa varten. Esitys sisältää ehdotukset, joita pidetään tarpeellisina komission Suomelle esittämien vaatimusten johdosta. Esitys on kiireellinen, sillä komissiolle on ilmoitettu säädäntömuutosten tulevan voimaan nyt tämän kevään aikana.

Keskeisimmät esityksen muutosehdotukset koskevat Suomen kansalaisen luovuttamista toiseen maahan. EU-tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan jäsenvaltion omia kansalaisia koskeva sekä siellä vakinaisesti asuvia ja oleskelevia koskeva sääntely eivät lähtökohtaisesti saa poiketa toisistaan. Nyt on tilanne se, että mikäli Suomessa asuva Suomen kansalainen on kieltäytynyt luovutuksesta toiseen maahan, häntä ei ole voinut luovuttaa, koska kyseessä on ehdoton kieltäytymisperuste. Tästä johtuen esityksessä ehdotetaan komission menettelyn vaatimalla tavalla, että kun kyse on henkilön luovuttamisesta vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa varten, luovuttaminen Suomesta muutettaisiin harkinnanvaraiseksi myös Suomen kansalaisten osalta. Esityksen mukaan luovuttamisen edellytykset olisivat jatkossa tältä osin samat Suomen kansalaisten ja Suomessa vakinaisesti asuvien ja oleskelevien osalta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 44/2025 vp

Tähän lakiesitykseen on kirjattu, että muilta kuin Suomen kansalaisilta edellytettäisiin kuitenkin pääsääntöisesti viiden vuoden asumista tai oleskelua laillisesti Suomessa. Tästä johtuen myös esityksen 21 §:ään on lisätty, että poliisilla on oikeus saamansa selvityksen tueksi tarkistaa luovutettavaksi pyydetyn maassa oleskelun pituutta ja laillisuutta koskevat tiedot ulkomaalaisasioiden asiankäsittelyjärjestelmästä ja keskusrikospoliisi toimittaa tästä asiakirjat toimivaltaiselle syyttäjälle. Tämä on tietysti tärkeää siksi, että kun arvioidaan sitä, onko henkilö ollut laillisesti Suomessa, niin tämä voidaan tarkistaa sitten asiakirjoista ja rekisteristä, jotta tuomioistuinkin voi tehdä harkintaansa sen pohjalta.

Siltä osin kuin laissa on kyse luovuttamisesta syytetoimenpiteitä varten, esityksessä ehdotetaan, että luovutettavan henkilön Suomeen palauttamista koskevan ehdon asettaminen muutettaisiin samalla tavalla harkinnanvaraiseksi Suomen kansalaisten osalta. Esityksen mukaan palauttamista koskevat ehdot olisivat jatkossa samat sekä Suomen kansalaisten että Suomessa vakinaisesti asuvien ja oleskelevien osalta. Muilta kuin Suomen kansalaisilta edellytettäisiin tässäkin tilanteessa vähintään viiden vuoden asumista ja oleskelua laillisesti Suomessa.

Tuomioistuimen harkitessa näitä edellytyksiä luovuttaa henkilö ja palauttamisehdon asettamista keskeistä olisi, että henkilön jäämisen Suomeen voitaisiin katsoa parantavan luovutettavaksi pyydetyn mahdollisuuksia sopeutua uudelleen yhteiskuntaan hänelle tuomitun rangaistuksen päättyessä taikka muusta erityisestä syystä. Selvänä voidaan pitää, että Suomen kansalaisten osalta edellytysten täyttyminen olisi tavanomaista, joten muutoksella ei arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia nykyiseen käytäntöön. Voidaan olettaa, että henkilö, joka on Suomen kansalainen, on hyvin sopeutunut yhteiskuntaan lähtökohtaisesti.

Tarkoitettu sääntely merkitsisi muutoksia myös Suomessa vakinaisesti asuvia koskevaan sääntelyyn, mutta tämän henkilöryhmän osalta myös voimassa oleva sääntely on ollut harkinnanvaraista. Ehdotuksissa olisi pääosin kyse voimassa olevan oikeuskäytännön saattamisesta lain tasolle.

Esitystä koskeva lausuntopalaute kohdistui tiettyihin rajoitettuihin kysymyksiin. Pääosin esityksen sisältöön suhtauduttiin lausunnoissa myönteisesti. Lausuntopalautteen johdosta esitykseen lisättiin lause, joka sallii joustoa Suomessa vakinaisesti asuville ja oleskeleville asetettuun viiden vuoden asumisedellytykseen. Jouston pois jättäminen olisi yksittäisissä tapauksissa voinut muodostua kohtuuttomaksi.

Lain on tarkoitus tulla voimaan rikkomusmenettelyn vuoksi mahdollisimman pian. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

15.49 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! On aivan erinomaista, että Euroopan unionin koko alueella on yhtäläiset säännöt näiden rikokseen syyllistyneiden ihmisten luovuttamisasiassa. On aivan yhtä hyvä sekin, että Suomi voi harkita omien kansalaistensa luovuttamista tällaisessa tilanteessa, että onko tarvetta luovuttaa vai eikö ole — se on tärkeää. Euroopan unionihan on tunnetusti alue, jonne paljon ihmisiä haluaa tulla ja saada oleskeluluvan ja sitten parhaimmillaan joissakin tapauksissa jäädä tänne asumaan Suomen kansalaisina. Se on totta kai aika monelle tavoite, mutta tässäkin pitää olla kriittinen ja huomata se, että kaikille ei ovia voida avata, ja se toinen asia, että jos täällä syyllistyy ri-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 44/2025 vp

kokseen, miten heidät poistetaan tästä maasta, niin kuin ovat voimassa olevat lainsäädännöt olemassa jo tällä hetkellä.

Toivon, että tämä lakiesitys etenee nopeasti valiokuntakäsittelyssä ja saa hyvän mietinnön, ja niin kuin ministeri esitti omassa puheessaan toivomuksen, toivon itsekkin sitä, että valiokunta käy tämän huolella läpi ja toteaa, jos tässä on joitakin kriittisiä kohtia, ja käy ne huolella läpi, ja saamme järjestelmän, joka on yhtenäinen Euroopan unionin alueella. Tässä asiassa ei kannata poiketa siitä, mikä yleinen käytäntö on.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

15.50 Pekka Aittakumpu ps: Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitän ministeriä tämän lakiesityksen esittelystä. Aivan kuten edustaja Hoskonenkin tuossa totesi, on tärkeää, että me saamme Suomen lainsäädännön yhtenäiseksi ja että pystymme täyttämään nämä EU:lta tulevat velvoitteet.

Kokonaisuutenahan tämä esitys on varsin tekninen mutta tuntuu kaikin tavoin tarpeelliselta. Nämä tavoitteet ovat hyvät, se, että parannetaan rikollisten luovuttamisen tehokkuutta ja myöskin oikeudenmukaisuutta, ja se, että tätä kaikkea myöskin kohdellaan eri maissa samalla tavalla ja että Suomen lainsäädäntö on tosiaan yhteensopiva näitten EU-säädösten kanssa.

Näiden muutosten osalta toivon, että ne osaltaan myöskin parantavat rikosprosessien sujuvuutta ja myöskin oikeusvarmuuden lisäämistä siinä, että kansalaiset voivat kokea eri tilanteissa, että heitä kohdellaan oikeudenmukaisesti ja että säännöt ovat kaikille samat.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan.